

zötti elrendezettségben visszanyúlnak egymáshoz és ebben a tagolt egységben az Istenhez. Szent Tamás ezen elv alapján mondja ki azt a tételt, hogy bár a világmindenséget az Isten saját dicsőségére teremtette, mégis ennek a világnak az irányulása az emberre összpontosul, másszóval a világnak antropocentrikus gravitációja van.

Az ember lényegéből fakadó világközpontiség a keresztény embertan szerint valóban „világfelettséget” biztosít az embernek, és ennek tudatában az egész anyagi világnak, egyelőre a bolygórendszernek a birtokbavétele nemcsak lehetőség, hanem egyszerűen kötelesség és feladat, amelynek teológiai alapja a Teremtőtől biztosított emberi uralom a teremtett anyagi dolgok felett. Ebben az embertanban az ember nem elspiritualizált vagy anygalosított, ég és föld között lebegő tünemény, hanem konkrét fizikai lény, aki az anyag és az élet törvényszerűségei alatt áll, de ebben a „világban-maradásában” mégis több, mint a körülötte lévő valóság, mert az anyagi világot a kezébe tudja venni és szellemi mivoltának a pecsétjével látja el. Még a legegyszerűbb testi munka is mint szellemi tény nyilatkozik meg, mert ok-okozati felismerésen alapszik. Az állat belső mivoltából kifolyólag nem tud gondolkodni; ha erre képes lenne, a ló már régen feltalálta volna a traktort. Szent Tamás embertana az ember és a természet egymáshoz-igazitottságának és egymásra irányuló tevékenységi rendjének a tana.

A múlt század mechanikai világképének egyik következménye az ember-középponti szemlélet kiküszöbölése volt. Ma előrehaladott fizikai és biológiai ismereteink az ember világközpontiségét természettudományosan is alátámasztják. Amit Szent Tamás teológiai rendszere az embernek világi rendeltetéséről megállapított, annak az igazolt természettudományos eredmények nemcsak hogy nem mondanak ellent, hanem azt valóban megindokolják, amikor a saját nyelvükön ezeket mondják: „A természet célja, hogy létrejöjjön az ember” vagy pedig „Az ember a világmindenség meghódítására született”.

Végül, hogy arra a kérdésre is válaszoljunk, mi az emberi lehetőség foka a világűr meghódításában, röviden ezeket mondhatjuk: a fizikai lehetőség kétségtelenül fennáll, a biológiai lehetőség határait nem ismerjük egyelőre, mert a kozmikus sugárzás esetleg jelenthet áthidalhatatlan nehézségeket. Elvi vagy metafizikai lehetetlenséget teológiai okfejtések alapján nem látunk.

GOLGOTHA

*Kegyelt van a számban
és hamu
fejemen. Jön az Úr,
a százszor szépalakú.*

*Kitárja hosszú karjait
s ölel,
beborítja arcom
barna fürtjeivel.*

*Olajos arcára tör
a tövis,
de elbír keresztutat
ötöt is.*

*Illeszkedik a kereszt
alá, hogy vigye,
belekapaszkodik
az ég eresztékeibe*

*és jár a láthatatlan úton
le-föl
és dől a vér
sebeiből.*

*Indokolatlanul kitágul
a melle,
úgy megy
a Golgotha-hegyre.*

*Lépteit viszi az idő
lazán
és hull a vér
az ember igazán.*

*Lép, lép és
szakad,
megkiáltják utóbb
a holló-madarak.*

Gyurkovics Tibor